

LA FEMOSA

REVISTA D'OPINIÓ I
INFORMACIÓ LOCAL

A R T E S A   D E   L L E I D A

NÚMERO 160

SETEMBRE-OCTUBRE 1995

LA FEMOSA

REVISTA D'OPINIÓ
I D'INFORMACIÓ
LOCAL

NÚMERO 160
SETEMBRE-OCTUBRE

1995

EDITA: AGRUPACIÓ
CULTURAL LA FEMOSA
CARRER DELS GALLART, 7
ARTESA DE LLEIDA

SEGONA ÈPOCA
DIPÒSIT LEGAL : L- 264-1981

AMB EL SUPORT DE:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Diputació de Lleida

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

Els articles que apareixen
a les planes de La Femosa
reflecteixen únicament
l'opinió de llurs signants

PÒRTIC

El 28 d'agost d'enguany, serà una data trista dins el record dels artesencs; un foc furtiu (no volem creure de cap manera de que fos intencionat) va cremar dues terceres parts dels Pins (Pins, així, en majúscules); dels nostres pins. A Artesa que tenim mig terme de secà, d'un secà d'allò més ròneg, aquest bosquet de pins ajudava que el paisatge no semblés tan àrid. Aquest bosquet de pins, l'únic que teníem al terme (els pins replantats a la serra del Baluart, petits com són, no formen encara cap mena de bosc) era una referència, un topònim nou: "allà dalt dels Pins". Com a artesencs ens sentim entristits per aquesta pèrdua, ja que, aquests arbres, els sentíem com a patrimoni de tots.

Fa a la vora de vint anys, ja que era al gener del 1976 que, per iniciativa de l'Ajuntament que llavors presidia en Ramon Gallart (el mateix alcalde que tenim ara) es va convidar a tothom a anar a plantar pins al comunal de la Serra. Moltíssims artesencs hi van anar i, entre tots, en vam plantar 9.000 (nou mil), que aviat estan dits, i que ara, ja feien molt goig de veure i, per això tots ens en sentíem satisfets i orgullosos. El bosquet era una mica de tots, era com una cosa entranyable que ara hem perdut.

Aquest foc als pins, tot i que ens ha dolgut fins al moll dels ossos, no és que ens hagués sorprès del tot. L'any passat és van cremar una bona part dels nostres comunals, sortosament el foc no va afectar cap zona arbrada, però fou un preludi del que s'ha esdevingut enguany. I aquí surt la pregunta: és podia evitar aquest foc?, segurament que sí o, si més no, aquest no hauria estat tan debastador si s'haguessin pres les precaucions que els Bombers Voluntaris d'Artesa ja havien insinuat. Ara ja no hi ha res a fer: "Déu ens reguard d'un ja està fer" diu la dita popular.

Esperem que el foc d'enguany, aquest foc que ha omplert de cendres tot el nostre terme, ens farà obrir els ulls. És feina de l'Ajuntament prendre les mesures necessàries perquè això no torni a passar. És feina de l'Ajuntament, però també de tothom i cadascú de nosaltres. No ho oblidem.

LA FEMOSA CUINA

TRUITES FARCIDES

INGREDIENTS

3 ous
 Una cullerada de farina
 Una mica de llet
 Espinacs
 Pernil dolç

En dues paelles de mida diferent farem dues truites planes, una de dos aus i l'altra d'un, a les quals haurem afegit una mica de farina i llet en batre'ls.

Rentarem i bullirem els espinacs, els passarem per aigua freda, els tallarem a trossets i amb oli, mantega, sal i sucre els fregirem una mica.

Damunt la taula posarem la truita grossa, damunt la truita hi escamparem els espinacs i damunt els espinacs els talls de pernil dolç fins a cobrir els espinacs, per últim hi posarem la truita petita. Ho enrotllarem com un braç de gitano i ho deixarem que es refredi una mica perquè quedi pres.

A l'hora de servir el tallarem a rodanxes al biaix.

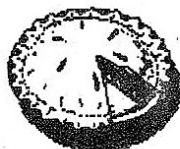
Aquest plat es pot acompanyar amb enciam, tomata i olives

AMETLLES GARAPINYADES

INGREDIENTS

Un got d'ametlles
 Un got de sucre
 1/2 got d'aigua
 Un raig d'anís

En una cassola de fang es posen les ametlles, el sucre, l'aigua i l'anís; es posa al foc i no hem de deixar de remenar fins que l'ametlla quedi coberta de sucre i agafi el color torrat.

ÍNDIX

PÒRTIC / 1

LA FEMOSA CUINA / 2

NOTES I NOTÍCIES / 4

SOBRE LA LLEI DE LA
RELATIVITAT / 10
Per La Bugadera

AMB POQUES PARAULES / 11
Per Felip Gallart i Fernàndez

MOTS ENCREUATS / 12
Per M. N.

I ARA VA DE COMPTES / 14
Per Felip Domenech i Costafreda

EL SENTIT CANVIANT DE LES
PARAULES / 19
Per A. Costafreda

LA VIDA SOSTENIBLE / 20
Per Alternativa Ecologista d'Artesa

FOLKLORE ARTESENC / 22
Per A. C.

*Els nostres pins
despres del 28-8-95.*

NOTES I NOTÍCIES

OBRES PER AL QUATRIENNI 1996-1999

L'Ajuntament d'Artesa de Lleida va aprovar a la sessió plenària del dia 3 d'agost sol.licitar subvenció dins del Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya per a les següents obres, i seguint l'ordre de preferència:

1.-Vestidors i bar a les piscines municipals.-

D'acord amb la memòria valorada redactada per

l'arquitecte Jaume Fresquet i Folch la qual importa un total de //11.595.360, // ptes.

2.-Millora a l'abastament d'aigua potable.-

D'acord amb la memòria valorada realitzada per l'enginyer agrònom Sergi E. Mothe Martínez la qual importa //39.886.658, // ptes.

3.-Urbanització del Camí del Cementiri.-

D'acord amb

la memòria valorada redactada per l'arquitecte Jaume Fresquet i Folch la qual importa un total de //14.232.434, // ptes.

4.-Urbanització del Carrer Les Eres.-

D'acord amb la memòria valorada redactada per l'arquitecte Jaume Fresquet i Folch la qual importa un total de //13.330.345, // ptes.

CREACIÓ D'UNA COMISSIÓ MIXTA D'ESTUDI DEL LLIBRE ARTESA DE LLEIDA.ASPECTES CULTURALS

L'Ajuntament d'Artesa de Lleida va acordar a la sessió plenària del dia 3 d'agost amb els vots en contra dels Srs. Benjamí Mor i Pellisé i Josep Juamejuan i Bertran del grup de l'Entesa Artesenca, i els vots favorables del sr. alcalde

i dels Srs. Antoni Garròs i Solé, Antoni Garròs i Morell, Josep Costafreda i Vila, Isidre Puig i Domenech i Josep Arbonés i Tost, constituir una comissió formada per un regidor de cada grup i l'autor del llibre per tal de discutir els

errors i publicar-ne un apèndix aclaridor, d'acord amb la moció que va presentar el grup d'Esquerra Republicana de Catalunya al.legant la detecció de greus errors d'omissió al llibre.

CONCURS PER ARRENDAR EL BAR DE LA LLAR DEL POBLE

L'Ajuntament d'Artesa de Lleida va procedir a treure a concurs l'arrendament del bar de la Llar del Poble, per un

període de 4 anys amb un import mínim de sortida de 150.000 ptes./anuals.

Un cop seguida la tramitació

reglamentària s'ha adjudicat al Sr. Ramon Jaume Herrera i Solé l'actual arrendatari.

HOMENATGE AL SR. ELOI ORÓ I ORÓ

L'ajuntament d'Artesa de Lleida per unanimitat de tots els seus membres va acordar

adherir-se a l'homenatge que un grup de gent està preparant al Sr. Eloi Oró Oró

per la seva dedicació al món del cant i la música al poble d'Artesa.

GRUP DE JOVES

El dia 24 d'agost tenia lloc una reunió a la qual s'aconvidava a tota la gent jove d'Artesa per tal d'intentar organitzar-se i crear un grup de joves que treballés per

Artesa potenciat l'actuació de la gent jove.

La gran quantitat de joves assistents a la mateixa, els quals varen acordar la constitució de l'Associació

deixa de moment palés les ganes de fer coses i l'empenta d'aquesta gent joves. Esperem doncs, que les coses vagin més enllà i que els duri aquesta il·lusió i ganes de treballar.

CREMA DELS PINS

(28-08-95)

Enguany, s'han declarat pocs incendis al nostre país, però Artesa ha estat en desgràcia, atès que ha estat una de les poques excepcions i no se n'ha escapat, ans al contrari ha perdut una gran extensió de pins ubicats a la partida La

Serra i a l'anomenat Racó del Jové, que eren un orgull pel nostre poble.

En l'extinció del foc hi varen participar els Bombers Voluntaris d'Artesa, una dotació de Bombers de la Generalitat de Catalunya i

també gran quantitat de veïns, que aportaren també equips d'aigua. Malgrat els esforços de tots ells cal lamentar la crema d'una superfície important de massa forestal, encara que no es va perdre tot el bosc.

FESTA MAJOR 1995

Durant els dies compresos entre el 30 d'agost a 2 de setembre ambdós inclusivament, va tenir lloc la Festa Major del nostre municipi, que com cada any va comptar amb un grapat d'actes de tot tipus i per a totes les edats, que anaven des del tradicional ball de Festa Major, als concerts, partits de futbol, grups d'animació infantil... Es de destacar que novament enguany la pista poliespor-

tiva va cobrir-se amb un envelat per tal de garantir que ni la fresca ni la pluja ens impediria celebrar la nostra Festa. Aquest envelat fou en part cedit per l'Excma. Diputació de Lleida.

Paga la pena remarcar, que un grup de joves de recent constitució al nostre municipi va ser l'encarregat d'organitzar una ginkama el dia 30 d'agost a la matinada, el qual aplegar prop de 60 partici-

pants a la mateixa.

El diumenge dia 3 de setembre, anomenat **Dia del Gos**, atès que és la jornada destinada a recuperar-se de la son endarrerida i del cansament, va posar fi a tots els actes amb l'actuació de l'esbart dansaire d'Alfarràs.

Un any més va quedar constància del gran èxit en quant a participació de gent a tots els actes, i del gran nombre d'amics i parents que varen assistir-hi.

Cercavila de Festa Major.

Exposició de treballs manuals.

DIADA NACIONAL DE CATALUNYA (11-09-95)

Per tal de commemorar aquesta diada els artesencs ens vàrem aplegar al Passeig de Sant Ramon, en el tradicional **concurs de cassoles de Tros** que enguany va arribar a la seva dissetena edició. Abans del dinar de germanor i mentre les diferents colles acabaven de cuinar aquest plat exquisit, la Colla Castellera de Lleida, ens

va fer una gran demostració pel poc temps que fa que han debutat. Al vespre una cantada d'havaneres a les piscines municipals a càrrec de les corals **L'OLIVERA** de Castellans i **LA PRIMAVERA** d'Artesa de Lleida van posar fi a aquesta jornada, això si amb el bon sabor d'un cremat de rom. Cal dir que la revetlla de la

diada es va organitzar un concert de rock a la pista poliesportiva, segons els panflets sembla ser que va organitzar-ho **MAULETS i CATALUNYA LLIURE**. La mateixa organització va dur a terme el dia onze de setembre una xerrada reivindicativa a la pista poliesportiva seguida d'un recital a càrrec de **JOAN CASSOLA**.

Ballada de Sardanes de Festa Major.

2ⁿ ANIVERSARI DE L'ASSOCIACIÓ DE DONES (24-09-95)

El diumenge dia 24 de setembre es va celebrar el segon aniversari de la constitució de l'Associació de Dones d'Artesa. Els actes de commemoració

van consistir en un esmorzar de germanor i un concurs de pastissos, on van presentar-se nou deliciosos pastissos. Per la tarda es va celebrar una sessió de ball a càrrec del

Grup XARXA, sorteiant-se a la mitja part els pastissos entre tots els assistents i varen donar-se els premis al concurs de pastissos.

INICI DEL PROCÉS D'ELABORACIÓ D'ADOB ORGÀNIC

Durant els dies 13, 14 i 15 de setembre va tenir lloc a casa la vila una xerrada a la qual assistiren cada dia segons la selecció de carrers feta diferents veïns del municipi, amb la finalitat de parlar i donar pautes sobre el darrer pas de la recollida selectiva de la brossa domèstica que generem a casa. Aquest darrer pas consisteix en la separació de la matèria orgànica de la resta de materials no reciclables, per tal de fer adob amb aquesta matèria putrible. Els artesencs que ja tenim molt arrelada i bastant clara la idea del reciclatge, pels anys que fa que seleccionem diferents materials com són el

vidre, plàstic, papers i cartrons i la ferralla, iniciem ara una altra etapa que potser és d'entrada la més complicada però que segur que amb una mica de bona voluntat i esforç ens reportarà un gran benefici almenys ecològicament parlant. A aquestes xerrades va ser-hi present en Josep Ribes, tècnic de Departament de Medi Ambient i persona molt entesa en tot aquest afer, qui ens va introduir el marc legal i va donar la raó al nostre poble en el sentit que d'aquí a poc temps aquesta tasca haurà de fer-se a tota Catalunya, i de la qual els artesencs en som un model

pioner exemplar. La recollida de la matèria orgànica que ha de dipositar-se en unes bosses de paper va començar a recollir-se el dia 20 de setembre. Aquestes bosses, cedides les deu primeres per Casa la Vila, juntament amb dues galledes per facilitar la tasca de separació de materials, podran comprar-se als diferents establiments d'Artesa.

Per tal d'emmarcar tota aquesta panoràmica, l'Alternativa Ecologista amb el suport de l'Ajuntament va col·locar una exposició sobre temes medio-ambientals cedida per l'Institut d'Estudis Ilerdencs, la qual duia el títol LA TERRA I TU.

El concurs d'escacs a la Festa Major.

MODIFICACIÓ DE LES REGIDORIES

El darrer ple celebrat a Casa la Vila, es va procedir a efectuar un canvi en la

composició i presidència de la COMISSIÓ D'OBRES I URBANISME, quedant al

front de la mateixa el Sr. Isidre PUIG I DOMENECH, regidor per CiU.

ARRENDAMENT DELS "COMUNALS"

L'Ajuntament a la seva sessió del dia 28 va acordar arrendar els béns patrimonials de

propis coneguts com comunals per mitjà de subhasta pública. El tipus de

licitació es va fixar en 500.000 ptes. pel període d'un any.

ELECCIÓ DE DUES FESTES LOCALS

El dia 28 de setembre l'Ajuntament d'Artesa va

acordar fixar com a festes locals per l'any 1995, el dia 17

de gener Sant Antoni i 15 de maig Sant Isidre.

FESTA CONTRA LA INTOLERÀNCIA

El Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya va organitzar la FESTA CONTRA LA INTOLERÀNCIA posant a disposició del col·lectiu autocars gratuïts per assistir a

aquesta festa a l'estadi Olímpic de Barcelona. L'Associació de Dones d'Artesa, va acordar adherir-se a aquesta proposta i aprofitar l'estada a Barcelona per anar a veure el recent

inaugurat AQUARIUM. D'aquesta manera un autocar de gent d'Artesa, sòcies i acompanyants van apuntar-se a aquesta gran festa el dia 30 de setembre del 1995.

Sobre la llei de la relativitat

En la vida quotidiana topem contínuament amb circumstàncies o afers que per la seva poca consistència lògica, qualifiquem de relatius, evitant així de caure en l'error de jutjar allò que desconeixem.

Dissortadament, el passat 31 d'agost hem patit les conseqüències d'aquests judicis imprudents.

Cal assenyalar la validesa d'una decisió presa per les llogateres de "Xiringuito" de les piscines.

El 31 d'agost es va

produir el que coneixem com l'efecte hivernacle, pel qual un contracte queda congelat, fent que el seu contingut transcendeixi al temps.

Atribueixo aquest efecte al fet que la relativitat en el temps i la distància fa que l'ésser humà llegeixi amb una profunditat esotèrica el que hi ha en un document que deixaren escrit i acordat.

Alhora, és relatiu per exemple el concepte que tenim de les coses, depenent de com te les miris.

El fet per si, ens ofereix

directament el poder transmetre lliurement i sense filtres les nostres demandes, o potser hauria de dir exigències, dins l'ajuntament.

És ben veritat allò que el poder ofereix unes possibilitats que sense ell no són possibles. I com a veïna d'Artesa tinc el deure de lluitar pels nostres drets. Així doncs, la conclusió és clara: tot és relatiu i res és el que sembla. ... vosaltres ja m'enteneu.

La bugadera

Els finalistes del concurs de tennis taula.

AMB POQUES PARAULES

El llibre Negre de Catalunya, De Felip V a l'ABC

El pretigiós historiador, polític i promotor cultural, Josep M. Ainaud de Lasarte, ha recopilat en un llibre de lectura molt entenedora un seguit de documents que testimonien diversos atacs que, des de Felip V i el Decret de Nova Planta fins a l'actualitat, s'han dirigit a la personalitat de Catalunya. La tria no ha estat feta de forma exhaustiva, dissortadament de llibres com aquest se'n podrien fer molts més, però l'autor n'ha volgut fer una selecció prou elocuent que demostrï amb contundència l'agressió constant a què ha estat sotmesa Catalunya, tal com diu el seu autor: *"pel sol fet de defensar la seva identitat"*. L'ha titulat *"El Llibre Negre de Catalunya"*, segurament pels tristos, grotescos i tan lamentables passatges que inclou.

L'autor parteix de la idea que la incorporació de Catalunya a la Corona d'Espanya no fou per via pacífica, sinó el resultat d'un acte de força que Catalunya no acceptà, ni ha acceptat mai. La reivindicació constant de les llibertats i institucions pròpies de Catalunya al llarg de la història,

ja sigui per via pacífica, legal o per la simple defensa de la supervivència com a poble, ha xocat sempre contra la incomprensió, l'oposició, la repressió, l'atac irat del centralisme espanyol que en el seu afany assimilador s'ha expressat la majoria de vegades amb una ferotgia que atempta contra els drets més elementals dels pobles. Així ha estat al segle XVIII quan Catalunya patí un règim d'ocupació militar. El segle XIX ple de lluites dinàstiques i socials que arrosseguen Catalunya i impedeixen el seu creixement. El segle XX amb la Dictadura de Primo de Ribera que pretenia esborrar totalment la llengua, la cultura i les institucions catalanes que amb la Renaixença i la Mancomunitat de Catalunya s'havien recuperat tímida-ment; i, com no, la brutal i implacable dictadura del general Franco, en paraules de l'autor: *"La persecució d'aquell règim contra les institucions, els símbols, la llengua i la cultura de Catalunya han estat una de les vergonyes més abominables de la gent que li donà suport, encara que avui molts intentin*

negar-ho". I finalment altres intents de desestabilitzar el procés de recuperació a partir de l'arribada de la democràcia. Per citar-ne alguns: el *"Manifiesto de los 2300"*, els intents d'impugnar la Llei de Normalització, o bé les campanyes confusionàries de mitjans de comunicació com la COPE, alguns programes de Tele 5, o de certs diaris com ABC, Diario 16, o el Mundo.

Un llibre que demostra el llast dramàtic que ha hagut d'arrossegar Catalunya al llarg de la seva història, a partir del triomf de les armes de Felip V: l'intent d'acabar amb la seva personalitat diferencial. Un llibre que mou a la reflexió i que alhora vol ser el reconeixement dels que creuen que la diversitat basada en la llibertat és la millor garantia per a la convivència dels pobles i de les persones. Aquest, tal com diu l'autor, ha estat el bàndol on gairebé sempre ha format el poble català. I qui sap?, penso en veu alta, potser sigui aquesta la veritable victòria d'un poble que ha sofert tantes derrotes.

Felip Gallart i Fernàndez

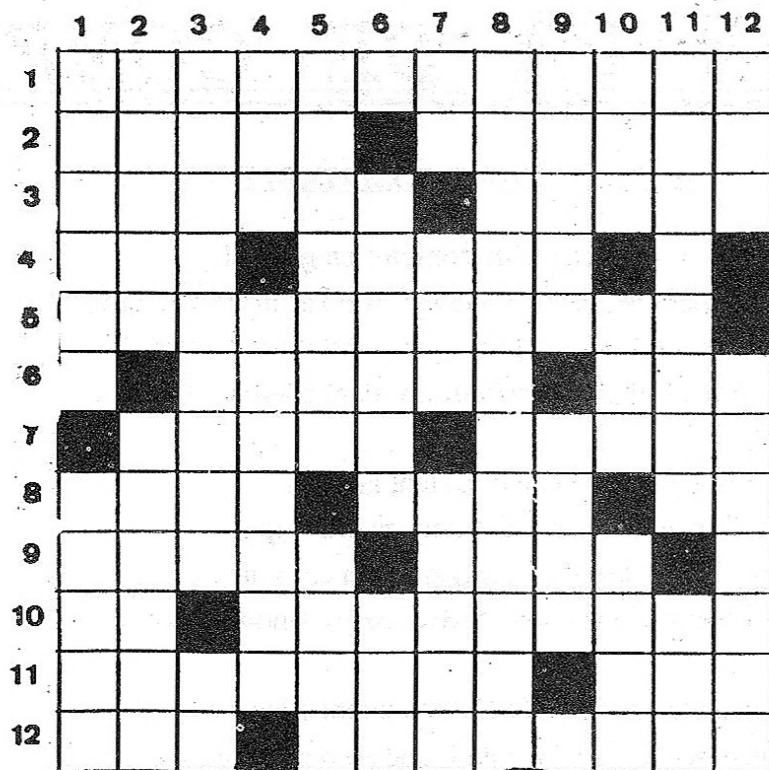
MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS

1-. Pertanyent a la família, esdevenir família. 2-. Espai de temps entre dues dates memorables. Natural de Tebes. 3-. Cognom del fundador de l'orquestra Simfònica de Barcelona (1872-1949). Nom de diversos sobirans turcs i otomans. 4-. Institut Mèdic Especialitzat. Posseir però una mica desgavellat. Cinc. 5-. Moviment polític àrab basat en la solidaritat entre ells. 6-. Vocal. Vòmit, repugnància. Nom de consonant. 7-. La taronja i la mandarina estan dividides en aquestes parts (singular). Sistema muntanyós que separa Europa i Àsia. 8-. Cojunció condicional. Casa o taller on s'encuya moneda. Crit de dolor. 9-. Còpio, plagio. Gat ferèstec. Cinquanta. 10-. Preposició. En femení, pertanyent a l'ecologia. 11-. Contaren, relataren. Al revés contracció. 12-. Burro, ruc. Obra teatral-musicada.

VERTICALS

1-. Sacerdot d'una ordre fundada par Sant Felip Neri l'any 1564. Color o ciutat italiana. 2-. Mesura a pams. Gimnasi. 3-. Que dura un moment. Segona nota musical. 4-. Al revés lleure, plaer. Arlot, que viu a expenses d'una dona. 5-. Situat al costat, no en el centre. Decadència, posta d'un astre. 6-. Vocal. Combinació, roba interior femenina. Temps suau i tranquil. 7-. Símbol de l'astat. Municipi de la Baixa Cerdanya incorporat a Bellver. 8-. Devolucions. 9-. D'aquests ve el nom d'Ibèria. Grau social o jeràrquic. Vocal. 10-. D'aquesta, d'aquella manera. Moviment d'Estudiants Acadèmics. Estat sud-american. 11-. Posa dues coses al mateix nivell. Firmament, espai. 12-. Repetit, timbal, tambor. Refugiada per raons pòntiques.

SOLUCIÓ

HORIZONTALS

VERTICALS

- 1- Famíliařitat. 2- Època. Tebana. 3- Lamote. Selim. 4- Ime. Enitr. V. 5- Panarabisme. 6- O. Tragit. Ela. 7- Galló. Ural. 8- Sino. Seca. Ai. 9- Imito. Linx. L. 10- En. Ecologia. 11- Narraren. Del. 12- Ase. Sarsuela.
- 1- Felipó. Siena. 2- Apama. Gimnas. 3- Momentani. Re. 4- Ocl. Artoter. 5- Lateral. Ocas. 6- I. Enagos. Ora. 7- At. Ibi. Eller. 8- Restitucions. 9- Ibers. Rang. U. 10- Tal. Mea. Xile. 11- Anivella. Cel. 12- Tam. Asilada.

I ARA VA DE COMPTES

A UN INSIGNE COMPTABLE(*)

Vull contar-vos un conte, de comptes en general.
Comptats per insigne comptable. Car no es troba a la terra,
comptable, que compti igual, que aquest il.lustre animal,
que embruta fulls, amb sa lletra, contant comptes d'Artesa.

Suma, resta, triplica i embolica tant la troca
-aquest il.lustre tanoca-, els comptes municipals.
Veu tan gran la despesa i els deutes tan colosals,
que ens haurem de vendre Artesa, cases, finques i corrals.

Ell, ha estudiat el Diari. El Deure i també l'Haver
però ha descobert a l'Inventari, que això no podia ser.
Terrorista numeral, set ciències, que per encanteri,
ha descobert el misteri. I conta una bola, una bola Sideral.

No tingueu por nens i nenes i tota la gent d'Artesa.
Que el desastre no vindrà, pels comptes que ha fet l'Entesa.
Si no per l'insigne comptable, aquest il.lustre sapastre,
Dr. "*Horroris causa*", de la banda de l'empastre.

I aquí s'acaba aquest conte. Conte que jo he contat.
Conte que ha anat de comptes, de comptes Municipals.
I ja que els nostres cabals, no estan per a gaires contes.
El conte que us he contat, donem-lo per acabat.

(Anònim. Segona meitat Segle XX)

(*)- Tramés per carta segellada a Artesa el dia 23 d'agost, amb remitent d'un tal Antònio Suares de Pamplona i signat a dins.com a J. Masia.

Podríem creure, ben mirat,
que existeix do mètodes per a
dur i entendre els comptes,
d'un Ajuntament o bé de
qualsevol empresa. Acceptats
o millor emprats
Universalment. Tots dos,
descoberts per personatges

singulars i famosos. Un és
més antic que l'altre, data de
finals del segle XV, l'altre més
recent, és de la segona meitat
d'aquest Segle. El primer
descobert per l'il.lustre Fra
Luca Pacioli, i el segon per
l'insigne i no menys famós

Maginet Pelacanyes. Encara
que sembli estrany el mètode
antic, altrament dit de Partida
Doble, és l'únic acceptat
"*Urbi et Orbe*", i és
obligatori dur LA
comptabilitat per aquest
sistema en totes les empreses i

organismes del món. El nostre Ajuntament no és una excepció. He fet aquesta llarga entrada, perquè hi ha qui s'entossudeix a interpretar el comptes girant-los a l'inrevés, com feia el nostre Maginet amb el 66.

El percentatge d'endeutament dels Ajuntaments, Diputació, Generalitat, es calculen obligatòriament per Llei, en funció del que han de pagar en tot l'Exercici comptable (un any), entre interessos i amortitzacions de préstecs contrets a curt i llarg termini, sobre els Recursos Ordinaris de cada any (que són aquells ingressos que d'una manera fixa i per tant segura, tindrà l'Organisme Públic en aquest cas). Parlem de l'Ajuntament d'Artesa -els impostos són obligatoris, per Llei-. L'excepció a aquesta regla és els Estats Centrals, que

calculen el deute en un tant per cent sobre el Producte Interior Brut (P.I.B.), però fet i fet ve a ser el mateix.

No donaré, per ètica i perquè no s'ajusta a dret, dades comptables municipals, sense la Certificació o el vist i plau del Secretari-interventor. El qual és el responsable últim de la seva confecció. Però sí que donaré les dades dels Recursos Ordinaris d'enguany així com sobre l'endeutament actual. Perquè preveient que algun individu no es presentava a l'Ajuntament a treballar, sinó per a dur a terme la seva particular "*vendetta siciliana*", poder fer una barrabassada amb tot el que s'havia fet anteriorment, particularment també amb una cosa tan sagrada com han de ser els números de Casa de la Vila, ens vàrem endur, la informació suficient

per a rebatre de forma clara, qualsevol intent de canibalisme polític.

Deixeu-me que us digui que és un signe clar d'incompetència i que el càrrec a un li va gran, el voler maquillar la seva feblesa, donant les culpes als que l'han precedit. Així i durant tot el temps que li duri "*el cuento*", viurà del "*xollo*" i no tindrà culpa de res. Gent en definitiva, que van de valents, fent por als altres amb vells fantasmes, que no han existit mai. Qualsevol bon Gerent, Polític o persona d'empresa, frueix i es creix davant les dificultats, perquè així és com realment s'avalua la seva capacitat. Però aquest no és el cas.

Per a fer del tot creïbles els comptes que us donaré, adjuntem còpia dels mateixos, trets del propi Ajuntament.

AJUNTAMENT D'ARTESA DE LLEIDA

C/. Castell, 3 - Tel. 16 71 62
25150 Artesa de Lleida

3.- INFORME DE LA SITUACIÓ FINANCERA MUNICIPAL EN DATA 15-05-1995.-

Atès que el mandat dels actuals membres del consistori finalitza el dissabte dia 27 de maig i per tant aquesta és la darrera sessió plenària, al marge de la que ha de celebrar-se el dia 14 de juny amb l'única finalitat d'aprovar l'acta d'aquesta sessió, s'informa als regidors de la situació financera existent a 15-05-1995 la qual dona el següent resultat:

571001 CAIXA ESTALVIS DE CATALUNYA CTE. 05-1-73.-	100.000
571002 CAIXA ESTALVIS DE CATALUNYA CTE. 02-997-82.-	7.499.233
571003 CAIXA ESTALVIS DE CATALUNYA CTE. 02-1877-91.-	184.388
571004 CAIXA ESTALVIS DE CATALUNYA CTE. 02-631-30.-	257.731
571005 BANCO BILBAO VIZCAYA CTE. 10-6.-	618.708
571006 CAIXA DE PENSIONS I DE BARCELONA CTE. 1497-27	1.098.708
571007 CAIXA DE PENSIONS I DE BARCELONA CTE.	4.467
571008 BANC DE CREDIT LOCAL CTE. 030-25024-68.-	1.484.620
TOTAL EXISTENCIA A LA TRESORERIA.-	11.247.855

Arribat l'acte a aquest punt s'incorpora el Sr. Puig

Capital pendent a llarg termini.- 23.376.672 PESSETES.- havent-se amortitzat al llarg d'aquesta legislatura 14.266.217 ptes. donat que el deute pendent l'any 1991 era de 37.642.889 ptes.

L'endeutament municipal queda fixat en el 8,78%.

El pagament anual l'any 1995 per interesos i amortitzacions és de 5.020.453 ptes. corresponenti 1.967.930 ptes. en concepte d'interesos i 3.052.523 ptes. en concepte d'amortitzacions.

AJUNTAMENT D'ARTESA DE LLEIDA

C/. Castell, 3 - Tel. 16 71 62
25150 Artesa de Lleida

CONCEPTE D'INGRESSOS ANY 1995

112.0	IMPOSTOS DE NATURALES RUSTEGA	4.400.000
112.1	IMPOSTOS DE NATURALES URBANA	9.000.000
113.0	IMPOST SOBRE VEHICLES DE TRACCIO MECANICA	4.500.000
130.0	IMPOST SOBRE ACTIVITATS ECONOMIQUES	4.900.000
282.0	IMPOST SOBRE CONSTRUCCIONS. INST. I OBRES	1.500.000
310.1	MANTENIMENT CEMINTIRI-TAXA MUNICIPAL	325.000
310.2	TAXA EXPEDICIO DOCUMENTS ADMINISTRATIUS	150.000
310.3	TAXA DE CLAVEGUERAM	450.000
310.4	TAXA RECOLLIDA ESCOMBRERIES	1.500.000
311.0	TAXA PER OBERTURA ESTABLIMENTS	100.000
340.0	PREU PUBLIC PEL SERVEI DE MATADOR I ESCORXADOR	125.000
340.1	PREU PUBLIC PER LA UTILITZACIO DE LES PISCINES	3.200.000
340.3	PREU PUBLIC SERVEI DE BAR A LES PISCINES	3.700.000
340.2	PREU PUBLIC PEL SUBMINISTRAMENT D'AIGUA	3.500.000
351.0	PREU PUBLIC PER OCUPACIO DEL SOL, VOL I SUBSOL	1.200.000
351.1	PREU PUBLIC PER OCUPACIO DE SOL AMB PARADES	100.000
351.2	PREU PUBLIC OCUPACIO VIA PUBLICA TAULES I CADIRE	50.000
392.0	RECARREGS D'APREMI	300.000
399.0	ALTRES RECURSOS DIVERSOS-IMPREVISTOS	1.200.000
420.0	TRANSF.CORRENTS PARTICIPACIO TRIBUTS ESTAT	15.800.000
520.0	INTERESOS COMPTES BANCARIS	600.000
541.0	PRODUCTE DE L'ARRENDAMENT DE FINQUES RUSTIQUES	550.000

2.A SUMA PRESSUPOST INGRESOS 1994

57150000

Si vulguéssim fer una liquidació real, com si fos una empresa, ho fariem de la

següent manera: sumariem els diners que tenim a la Tresoreria (Bancs i Caixa),

més el paper pendent de cobrament, més les subvencions acreditades i no

rebudes encara. A la quantitat resultant, hi restaríem les despeses acreditades pendents de pagament més el deute Municipal. El resultat d'aquesta operació, fóra el net monetari patrimonial que seria moltíssim menys que els vint-i-tres milions oficials, sense tenir en compte per a res l'Inventari dels Bens Patrimonials de l'Ajuntament (edificis, finques comunals, patis, terrenys, etc.).

Com ens diuen els comptes, no s'han de dedicar ni una ni dues pessetes de cada tres que es recaptin, per a pagar els deutes com diu l'insigne comptable, llicenciat en números romans per la Universitat de les Illes Pastanegals, que com tothom sap es troben a tres quarts d'hora d'allà on es pon el Sol sinó 8 pessetes de cada cent o el que és el mateix, de cada 10 pessetes, només 87 cèntims. I això per enguany, perquè l'any vinent només es deuran dinou milions, que amb l'augment dels recursos ordinaris que s'aprovin al Parlament el percentatge baixarà de forma considerable.

Si vol, per a fer-ho més entenedor i sense percentatges, calculem el deute a tant per habitant.

Veurà segons l'últim informe del Banc d'Espanya donat el passat 14 d'agost i publicat en tots els diaris el dia 15 -consulti l'hemeroteca- que el deute per habitant de mitjana a tots els Ajuntaments de l'Estat Espanyol és de 80.000 pta. en números rodons. El de les comunitats Autònomes de 93.000 pta. per habitant. El d'Artesa és de 15.000 pta. per habitant. Un endeutament dels més baixos de tota la comarca.

Només té raó en dir que si és baix és perquè, no s'ha invertit el suficient. Però això dels diners funciona amb la Teoria del Fluxe i el Reflux, quan tens gastes i quan no, estalvies, per a després tornar a gastar i així successivament.

Quan diu, que després d'aquests anys, no tenim Plaça de la Vila, ni Polisportiu -deu voler dir cobert-, sense vestidors, sense passejos. Miri, és evident que tot no ho tenim ni ho tindrem mai. Però se'n recorda que només fa 16 anys, 6 mesos a l'any la meitat del poble només teníem 1 hora d'aigua al dia i tots la teníem plena de cucs?. Se'n recorda dels nens plens de rubí que hi havia, de com ens havíem de rentar amb una palangana, perquè la banyera es feia anar per

emmagatzemar aigua?. Se'n recorda que pràcticament no hi havia, cap carrer asfaltat, i tot era o pols o fang, segons el temps?. I les clavegueres, se'n recorda del que passava quan plovia o quan es bossaven?. S'han hagut de fer gairebé totes noves. I dels cagallons de corder, i de la immensa pudor de pixats que feien certs indrets d'Artesa, sembla Prehistòria, oi?. Però només fa dos anys, la gent de la part de baix del poble caminaven com si ballessin sardanes. I les Escoles i la teulada de l'Església i Sant Ramon, i els camins, plens de clots i fang i de claperes on per a passar t'havies d'entendre per senyes, i els ponts de la Femosa. Se'n recorda que l'esport es practicava a les eres o als carrers. Se'n recorda dels banys públics que teníem -el Pont del Sabater, el Pantà de Sant Ramon-. Se'n recorda de tot això, o la seva memòria no dona per a tant?. Se'n recorda que havíem matat la nostra Festa Major? I avui és la més envejada dels contorns?. Se'n recorda on anaven a parar la brossa i els mals endreços?, el nostre terreny semblava un quadre de Natura morta. I la Vileta, la nostra senya d'identitat,

degradada amb l'ampit tombat i les cases a mig desfer. I els *perxis* amb les seves arcades que eren la "joia de la corona", expoliats, se'n recorda? Doncs també els volem.

I els carrers nous i els arbres i l'alegria de viure i de ser d'Artesa, que ens ha fet a tots més crítics, més exigents. I ara demanem una depuradora, perquè per fi tenim aigua i la volem bona. I vestidors per les piscines, perquè ara en tenim, i volem que siguin les millors. I millorar l'elluminat públic, perquè abans molts dies havies de sortir amb una lot, o no se'n recorda? I passejos, per què no!, i cobrir el polisportiu, perquè ara en tenim. I la plaça. Ah! la Plaça, abans en teníem i ara no, se'n recorda? Jo no, d'això fa tant de temps. Però hem de tenir Plaça és clar que sí. No li càpiga cap dubte que, mani qui mani, cada vegada es

faran més coses noves, però mai ho no tindrem tot i en demanarem més. I així ha de ser, el progrés és imparable, és com una fugida cap endavant, que ens estimula i ens esmola l'eginy per a fer en cada moment allò que es vol i que a la vegada es pugui fer, deixant sempre una porta oberta a la crítica, perquè cadascú de nosaltres tenim una escala de prioritats diferents, i aquesta crítica que voldria constructiva fa que es produeixi l'alternança en el Govern Municipal, que omple de contingut el Sistema Democràtic i fa que no hi ha mal que cent anys duri.

No hi ha més cec que aquell que no hi vol veure i aquest sempre té necessitat d'un pigall que el guii en la tenebra.

Vull dir, per acabar, que mai, en començar cap Legislatura, hi ha hagut a Artesa un endeutament tan baix com l'actual. I si així i tot

s'han pogut fer infinitat de coses, devent més diners i amb unes subvencions que només arribaven, en el millor dels casos, al 50% del total de l'obra. Ara amb les finances actuals i amb els ajuts de la Generalitat que per als pròxims quatre anys seran de fins al 75%, se'n poden fer moltes més, o menys de més importants.

Com deia Arquímedes, doneu-me un punt on recolzar-me i aixecaré el món. Doncs ja el té, té un poble **extraordinari**, amb una gent disposada a col.laborar en el que faci falta amb entusiasme, amb una trempera i una vitalitat que no és enlloc. Per tant, no plori més ni faci por a la canalla. Dedicui la seva imaginació a somniar una Artesa millor. I sobretot treballi perquè aquest somni es faci realitat.

Artesa a 20 d'agost de 1995
Felip Domènech i Costafreda

Demostració "d'Aerobic" del grup d'Artesa.

EL SENTIT CANVIANT DE LES PARAULES

A mesura que tots ens refiem dels mitjans de comunicació per a rebre notícies o per assabentar-nos de coses que ens interessin, ens anem acostumant al llenguatge que aquests utilitzen sense posar-hi cap objecció. Ens fem còmplices, doncs, d'aquest canvi gradual del llenguatge. Llenguatge que si bé ens serveix per entendre'ns, acaba, a la llarga, modificant el mateix sentit de les paraules. Per exemple: no llegirem o escoltarem mai *a la ciutat de Lleida*, sinó que ens diran "*a Lleida ciutat*". En aquest "*a Lleida ciutat*" s'hi amaga una clara referència a la *província*, i encara que tots nosaltres procurem ignorar això de *província*, l'acceptem en aquesta mena de llenguatge sense ni senyar-nos.

Sovint sentim parlar dels cinc continents referint-se a les cinc parts en què els geògrafs han dividit el planeta per a fer-ne més fàcil el seu estudi. Si algú ens parla del Continent Negre, nosaltres de seguida

entendrem que es refereix a l'Àfrica, com entendrem Europa si algú ens parla del Vell Continent, però això, de fet, no hauria de ser així, perquè si mirem en algun diccionari el significat de CONTINENT hi trobarem unes definicions com aquesta: *cadascuna de les divisions de la terra emergida separades pels oceans* (diccionari de l'Enciclopèdia), *cadascuna de les divisions de la terra que els oceans separen les unes de les altres* (Fabra). Per aquestes definicions està molt clar que Europa, Àsia i Àfrica formen part d'un únic continent, ja que no estan separades per cap llenca de mar. L'Europa, l'Àsia i l'Àfrica són, doncs, l'Antic Continent, ja que el Nou Continent és com s'anomenava l'Amèrica (l'Amèrica del Nord i l'Amèrica del Sud).

Recordo vagament que, quan anava a l'escola, a l'enciclopèdia que teníem com a únic llibre d'estudi, CONTINENT estava definit d'aquesta manera (en castellà,

però): *Es una gran extensió de terra que es pot recórrer sense travessar el mar, per aquest motiu, en aquest llibre, només parlava de tres continents: l'Antic, el Nou, i Austràlia. De l'Antàrtida (el Continent Blanc) no se'n parlava, però sí que s'esmentava a Europa, Àsia, Àfrica, Amèrica i Oceania com les cinc parts del món que calia estudiar per separat.*

Potser em direu que això no té cap importància (i segurament que no en té cap), però al meu entendre, aquest és el senyal que ens hauria d'alertar que els mitjans de comunicació, cada vegada més preocupats per gastar menys termes per dir-nos una mateixa cosa, van canviant d'una manera gairebé inadvertible el sentit de les paraules.

A. Costafreda

VIDA SOSTENIBLE

Viure de manera sostenible significa viure de manera harmònica amb la terra, fent possible la convivència saludable i perllongada de la mateixa i els éssers vius que l'habiten.

És evident, només ullant aquí i allà, que estem lluny d'aquesta paradisiaca situació. Hom sap que cal controlar la contaminació, l'expoliació de les matèries primeres i dels recursos naturals, la gestió dels residus; també trobar un equilibri entre nord i sud (països pobres i rics) és clar, controlar la superpoblació mundial.

Les conclusions de la Cimera Mundial de Rio (1992) on hi participaven governants de tot el món és que *"urgeix una revolució ecològica per garantir la qualitat de vi i de les generacions futures de tots els racons del planeta"*¹ Si més no, això no serà possible si els acords presos pels diferents governs

¹ *Després de la cimera de la Terra, què?* dins *Medi Ambient. Tecnologia i cultura*, Ed. Dep. de Medi Ambient Generalitat de Catalunya.

a Rio no es duen a terme d'una manera decidida, i la mentalitat de la gent no introdueix una nova forma de conèixer amb l'entorn. L'afany consumista de la població occidental de la terra junt amb el poder agressiu de la nostra tecnologia està provocant greus danys, molts cops irreversibles, en els ecosistemes naturals. Aquesta expoliació que va començar amb la revolució industrial, ha crescut de forma alarmant els últims cinquanta anys. L'agressió és superior a la capacitat que té el planeta per regenerar-se. És com aquell que gasta molt més del que guanya, de segur que acabarà arruïnat. Tampoc no vol dir que haguem de renunciar a una vida civilitzada i una tecnologia sofisticada, però aquesta no ha de ser forçosament agressiva. Si això no és possible en tots els aspectes sí que caldria pal·liar al menys les agressions inferides. Caldria per tant redefinir els conceptes de **progrés i desenvolupament**. Encara

avui, quan es calcula el PNB (Producte Nacional Brut) d'una economia, no es descompten els perjudicis que a nivell ecològic s'han ocasionat. Avui tothom accepta que parlar de contaminació és parlar de nivell de **qualitat de vida** i per tant de **salut**, salut del planeta i de la persona, i això afecta, és clar, la nostra economia *"si la pol·lució disminueix la salut de la població, augmenten els costos dels hospitals, metges, medecines... i aquests s'afegeixen al PNB"*². Molts cops, per tant, el progrés és només aparent i el que sí augmenta en realitat és la complexitat de les situacions, la dificultat per trobar-hi solucions i el consum.

A banda d'aquestes consideracions hi ha també la qüestió antropocèntrica, és a dir l'humà és creu que és el centre de l'univers, amb dret a usar tot el que està al seu voltant, terra mar i aire estan al seu servei, fins i tot

² *"Redefinir el progrés"* Obr. cit. pag. 11.

obvia que les generacions futures també depenen d'aquests elements. El desenvolupament ha de ser sostenible.³ *"Tota generació ja de deixar a les generacions futures un món que sigui al menys tan divers i productiu com el que va heretar. El desenvolupament d'una societat o d'una generació no ha de limitar les oportunitats d'altres societats i generacions"*.

Els governs dels actuals països, desenvolupats o no, no poden ser impermeables a l'evidència d'un futur incert, si més no, molt problemàtic, si no es prenen mesures correctores de reequilibri mediambiental. Però no sols són responsables els polítics. Com diu el nostre conseller de Medi Ambient, Sr. Albert Vilalta, tot parlant de la Cimera de Rio⁴ *"La Cimera de la Terra va ser un punt d'avituallament en aquesta*

curso per salvar el planeta. Són importants els acords governamentals i tot el conjunt de documents que van elaborar-s'hi, però allò més transcendental és la consciència que tots els ciutadans, preguem del papaer que hem de jugar en la defensa del nostre entorn".

A Catalunya s'han anat dictant lleis que regulen des de la Conselleria de Medi Ambient diferents qüestions de tipus mediambiental. Una d'elles és la llei que regula els RSU (Residus sòlids urbans)- juliol de 1993-, això ha portat als Consells Comarcals a crear abocadors comarcals controlats amb la finalitat d'acabar amb els abocaments il·legals dispersos per tot el territori català i també a clausurar els diferents abocadors municipals amb la finalitat de concentrar les deixalles en un sol punt comarcal i controlar-ho amb més mitjans. Artesa ja havia iniciat una tasca de recollida selectiva (1987) que va acabar completant-se amb la construcció d'una planta (1993) per a fer compost (adob orgànic) amb les nostres deixalles putribles (restes de menjar...),

construcció que va decidir en assemblea municipal de poble el 16 de febrer del 1992. Per altra banda el Departament de Medi Ambient té previst en un període de dos anys de fer lliurar separatament la matèria orgànica per a fer compost. Ara ens trobem en aquesta darrera fase i molt properament s'iniciaran les trobades per a explicar com s'ha de fer aquesta darrera selecció de la nostra brossa. L'interès del consistori municipal actual i l'alta col·laboració ciutadana en la recollida selectiva dels diferents materials ens animen a continuar treballant pel medi ambient dins d'aquesta tasca municipal de recollida selectiva de la qual tots som protagonistes actius i per això mateix ens en podem sentir satisfets.

"La natura no és una font inexhaurible de recursos, preservar-la és cosa de tots".

AEA
(Alternativa Ecologista d'Artesa)

³ *"Elements d'una Ètica Mundial per a viure d'una manera sostenible"* dins *Cuidem la Terra*. Publicat per UICN, PNUMA, WWF (Fons Mundial per a la Natura) pag. 5.

⁴ Cimera de la Terra. Conferència de les Nacions Unides per al Medi Ambient i el D.D. Desenvolupament. Guia de l'Agenda 21. Introducció a la versió catalana pel Conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya Hble. Sr. Albert Vilalta.

FOLKLORE ARTESENC

Històries i contes (8)

UN GITANO SE'N VA ANAR A CONFESSAR

Una vegada un gitano se'n va anar a confessar, i quan el capellà li va preguntar quins eren els pecats que havia fet, el gitano contestà: "*pare, he robat un ramal*". El capellà es va quedar sorprès, ja que esperava que els pecats d'aquell serien més grossos, per això li va respondre: "*home, si no has fet res més dolent, aquesta la podem considerar una falta lleu. . .*". El gitano va aclarir una mica la cosa: "*és que . . . miri pare, darrera el ramal hi anava una mula*". El capellà arrugant un mica el nas li diu: "*home, aquesta ja és més negra*". El gitano tornà a aclarir: "*no pare, la negra anava darrera de totes*".

LOS PRÈSSICS DEL CEMENTIRI

Una vegada, dins del

clos del cementiri, hi havia un presseguer carregat de prèssecs madurs. Un dia (no era ben bé un dia, sinó una nit) dos bordegassos van anar a collir-ne, com que els feia una mica de por ser dins del fossar, van collir-ne una quantitat a correuita i van sortir per on havien entrat, saltant la capterrera. Un cop fora, alhora de repartir-se'ls es van adonar que n'havien collit massa pocs, ja que cadascun se'n volia emportar un bon grapat. Van decidir, doncs, tornar a entrar a collir-ne més. Mentre eren dins parlaven amb veu forta, va passar gent pel davant del cementiri i en sentir soroll dins, van apropar-se a la porta per si podien veure alguna cosa, però no, no veien res, només van sentir, i molt clar, una veu que deia: "*aquests d'aquí me'ls quedo jo, tu agafa aquells que hi ha fora*". La gent que escoltava a la porta, que no sabien res dels prèssecs, es van pensar que allò de "*tu agafa els*

que hi ha fora" anava per ells, així que, esglaiats van arrencar a córrer tan depressa que les cames els tocaven al cul.

EL CAVALL QUE TENIA LA CUA AL REVÉS

Conten que, una vegada, en una fira molt concorreguda, hi havia un estable que, amb un cartell molt gros, anunciava que a dins s'hi exposava un cavall que en el lloc on havia de tenir el cap, hi tenia la cua. En aquest estable, a més a més del gran cartell, també hi havia un home al carrer que ho anunciava amb grans crits: "*entreu, entreu, per deu cèntims podreu veure el cavall que té la cua on hauria de tenir el cap!!*". Els visitants de la fira que passaven per aquell carrer i sentien el firaire o llegien el gran rètol, se'n feien creus que hi pogués haver al món una cosa així. Tots els incrèduls es deien: "vès,

com pot ser que tingo el cap al lloc de la cua?”, però al mateix temps la curiositat els mortificava: “i si fos veritat?. Si fos veritat seria una cosa monstruosa, una cosa que seria digna de veure”. Així que tota aquesta gent desconfiada, però que es moria de ganes de veure el fenomen, abans de pagar els deu cèntims de l’entrada, tement que allò fos una enganyifa, ho anaven a preguntar a la gent que ja sortia de l’estable: “*escolteu i perdoneu, que és veritat que el cavall que hi ha aquí dins té la cua al lloc que hauria de tenir el cap?*” i de tots aquells que ho preguntaven rebien sempre la mateixa resposta: “*ja hi podeu pujar de peus; és tan veritat com que vós i jo som aquí mateix!*”. A l’últim tothom hi entrava i tothom en sortia decebut i se sentien estafats, perquè encara que ningú no els havia enganyat, no havien vist el que volien veure, ja que el cavall en qüestió era un cavall com els altres, ni més ni menys, però aquest, en comptes d’estar fermat pel cap, sobre la menjadora, ho estava per la cua, o sigui que tenia la cua al lloc que hauria de tenir el cap. Al cap i a la fi, tothom

reconeixia que no havien estat enganyants pel firaire sinó per la seva pròpia imaginació.

L’HOME QUE TENIA LA VISTA MOLT LLARGA

Una vegada, al poble, hi havia un home que se les donava de tenir molt bona vista, per tot arreu i contínuament en presumia; no parava mai d’explicar coses de la seva meravellosa vista. Tothom al poble, n’estava ben fart de sentir-lo parlar dels seus ulls prodigiosos, però ell, que mai no s’adonava de com embafava la gent, vinga a parlar-los del seu do. Un dia de sol clar i d’aire net, veient uns quans homes forasters que esmorzaven tranquil·lament al sol, s’hi va apropar i sense ni dir bon dia els fa: “*avui que el sol és clar, puc veure nítidament com una formiga camina per les Roques de Castelló*”, un d’aquells homes que se l’escoltava com si sentís ploure, li replicà: “*carall, home, tu la veus i jo ja fa estona que en sento les petjades!*”.

EL XICOT QUE PARAVA RATERES

Una vegada, un fadrí jove va anar al tros a parar rateres per agafar algun ocellet. Era la primera vegada que hi anava i, tot i així va demostrar no tenir poca traça per a posar els paranys, ja que en va agafar set. Més content que un gínjol (doncs no se’n sabia avenir d’haver tingut tanta sort en la seva estrena) va marxar cap a casa, pensant ja amb el dinar que es faria amb els mixonets. Pel camí, però, va trobar un amic seu, el qual, en veure’l tan satisfet, li va preguntar d’on venia, i ell content com estava i sense pensar-ho dues vegades li va contestar: “*vinc de parar rateres als cobatxets i si m’endevines quans n’he agafat, te’ls dono tots set!*”. L’amic una mica sorprès li diu: “*doncs set!*”. El noi va quedar-se d’allò més aclaparat i donant els mixonets al seu amic, li diu: “*Si noi, set. Com si el dimoni t’ho hagués dit!*”.

UN CONTE CONTAT

Una vegada hi havia un xiquet al qual li agradava molt d’escoltar contes, no se n’hauria cansat mai, i per això a tothom amoninava: “*pare, conta’m un conte. Tia,*

